

6/3/84

ELLLENGUATGE

Només què?

Si diem *Només beu aigua* tothom interpretarà, segurament, que la persona de qui parlem és un abstemi, que no beu ni vi, ni xampany, ni cervesa, etc., però que certament fa d'altres coses, per exemple menjar. Però la frase *Només beu aigua* és aplicable a algú que fa la vaga de la fam, cas en què el valor restrictiu de l'adverbi *només* és més extens. Així, parlant de les intencions d'un malfactor —no pas dels més descastats, com es veurà—, llegim *Només li volia robar la cartera*, i no veiem prou clar si la indicació que es fa d'aquestes intencions les limita a allò de què es volia apropiari il·legítimament l'individu en qüestió —hauria respectat l'anell, el rellotge, etc., de la víctima—, o bé es vol indicar explícitament que tenia el propòsit deliberat de no causar-li cap dany físic ni cap molèstia suplementària.

L'adverbi *només* i els altres que poden usar-se amb el mateix valor, com *solament*, *únicament*, *sols*, *tan sols*, col·locats al principi de la frase, poden ésser efectivament ambigus, perquè el seu valor restrictiu pot afectar tant tota la frase, el verb més els seus complements, com únicament un d'aquests complements. Cal convenir, és clar, que en la pràctica del llenguatge aquests casos d'ambigüetat són més aviat escassos, perquè normalment el context o simplement el sentit comú no permet sinó una interpretació bona de les dues que ofereix, literalment, l'anàlisi d'una frase. Així, si diem *Només escriu poesies*, és impensable que algú interpreti que el poeta o versaire en qüestió no fa cap més activitat. I el valor restrictiu que atribuïm a *només*, afectant exclusivament el complement, és encara més reduït en *Només pensa en la seva enamorada*, perquè es tracta d'un frase clarament hiperbòlica.

Hi ha, però, d'altres construccions que poden usar-se amb el mateix valor que les que hem indicat, i que, si convé, tenen l'avantatge que eliminen o atenuen l'ambigüitat. Són les que es formen amb termes correlatius com *no... sinó*, *no... altre*, *no... altra cosa*, *no... altra cosa sinó*, etc. Així, si diem *No beu sinó aigua* i *No li volia robar sinó la cartera*, és ben clar que parlem, respectivament, d'algú que pot ésser un amant de la bona taula i d'un lladre encara ben considerat. Anàlogament, *No escriu sinó a la seva mare* (però manté relacions amb d'altres persones, els tracta, els telefona, etc.).